

DOI: 10.32782/2786-9156.107.3.227-234
УДК 343.98

Коваленко А. В., кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кропивницький, Україна)

e-mail: new4or@gmail.com

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3665-0147>

ВИКОРИСТАННЯ ПОРТАТИВНИХ ВІДЕОСПЕКТРАЛЬНИХ АНАЛІЗАТОРІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ ДОКУМЕНТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ¹

Статтю присвячено з'ясуванню можливостей використання портативних відеоспектральних аналізаторів під час огляду документів у кримінальному провадженні та формулюванню практичних рекомендацій щодо застосування названих науково-технічних засобів у слідчій діяльності. Указано, що цей клас пристроїв є ефективним інструментом судово-експертного дослідження документів. Водночас з урахуванням компактності, портативності й простоти використання окремих моделей аналізаторів автор наголошує на перспективності застосування описаних пристроїв під час проведення огляду документів у кримінальному провадженні.

Опрацьовано типові технічні характеристики відеоспектральних аналізаторів документів. Встановлено, що такі пристрої переважно оснащені оглядовою поверхнею, на яку поміщується документ, джерелами видимого, інфрачервоного й ультрафіолетового світла, цифровою камерою з можливістю цифрового наближення зображення, вбудованим екраном, інтерфейсами виведення зображення та можливістю зберігати фотознімки у пам'ять пристрою, а також додатковою зовнішньою камерою. Констатовано, що під час огляду документів відеоспектральні аналізатори здатні застосовувати слідчі, дізнавачі й прокурори або залучені ними спеціалісти.

Запропоновано узагальнений порядок застосування аналізованих науково-технічних засобів у слідчій практиці, який передбачає послідовне дослідження та фотофіксацію документа (його частин) у видимих, інфрачервоних та ультрафіолетових променях світла з описом у протоколі виявлених у такий спосіб ознак. Розглянуто форми фіксації ходу й результатів огляду документа, проведеного з використанням відеоспектрального аналізатора.

Наголошено на потребі подальшої розробки рекомендацій щодо особливостей проведення оглядів документів із використанням відеоспектральних аналізаторів під час розслідування окремих груп (родів, видів, підвидів) кримінальних правопорушень.

Ключові слова: кримінальне провадження, документ, огляд документів, техніко-криміналістичне дослідження документів, судова експертиза, відеоспектральний аналізатор.

Постановка проблеми. Документи є одними з основних джерел (носіїв) доказової інформації у кримінальному судочинстві. Такі матеріальні об'єкти містять зафіксовані за допомогою письмових знаків, зображень тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження (письмові документи, ч. 1 ст. 99 КПК України) та/або несуть на собі сліди вчиненого кримінального правопорушення, виступають його знаряддям тощо (документи-речові докази, ч. 1, 2 ст. 98 КПК України) [1]. Через це описані об'єкти мають високу інформаційну цінність і потребують належного поводження та ретельного дослідження. Водночас з огляду на характерні особливості документів для ефективного з'ясування їх змісту та матеріальних ознак потрібно застосовувати специфічні засоби криміналістичної техніки.

¹ Статтю підготовлено в межах виконання проекту «Підтримка переміщеного Донецького державного університету внутрішніх справ» (реєстраційний номер 2019/413-791), який реалізується за фінансової підтримки Європейського Союзу.

У судово-експертній практиці з цією метою активно використовуються спеціалізовані науково-технічні засоби, які дають змогу спостерігати й фіксувати досліджувані документи з різними режимами освітлення, ступенями наближення зображення, світлофільтрами тощо. Зокрема, експерти наголошують на винятковій ефективності приладів FOSTER+FREEMAN «VSC 40» [2], «VSC 8000» [3, с. 287] Regula 4177 [4, с. 240] та ін. під час проведення судових експертиз документів. Указані пристрої відомі вітчизняним практикам під різними назвами: відеоспектральні компаратори (таке загальне найменування для своїх продуктів використовує компанія Regula), робочі станції для поглибленого криміналістичного дослідження документів (за формулюванням FOSTER+FREEMAN), прилади для оперативного контролю справжності документів, аналізатори документів, оглядові прилади тощо. На нашу думку, як загальну назву для описаного класу пристроїв доцільно використовувати формулювання «відеоспектральний аналізатор документів». При цьому портативність, простота використання та наявність автоматичних режимів роботи окремих відеоспектральних аналізаторів дають змогу ефективно застосовувати такі прилади й у слідчій діяльності під час проведення оглядів документів у кримінальному провадженні [5, с. 199]. Проте на сучасному етапі практики ще не мають досвіду роботи з досліджуваними науково-технічними засобами, а відповідні науково-методичні рекомендації ще не були розроблені вітчизняними ученими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні теоретичні положення огляду й техніко-криміналістичного дослідження документів у своїх працях розробляли Г. К. Авдєєва, С. Й. Гонгало, О. І. Жеребко, В. А. Журавель, Н. І. Клименко, В. В. Коваленко, К. М. Ковальов, О. А. Кравченко, В. К. Лисиченко, Н. В. Нестор, І. В. Пиріг, М. В. Салтєвський, Н. В. Тутецька, В. Г. Хахановський, Є. С. Хижняк, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський та інші вітчизняні науковці. Зі свого боку, І. В. Білоус [6, с. 174], О. О. Посільський, О. С. Родюкова та Г. В. Шовкова [4, с. 240], Г. М. Янкович [3], Б. Д. Леонов і М. М. Надіжко [7], М. М. Скрипник і С. М. Чабан [2], О. М. Коробка [8] й інші практики розкрили сучасні можливості застосування відеоспектральних аналізаторів документів під час проведення судових експертиз, О. В. Воробей та О. С. Чернявська [9] – у навчальному процесі майбутніх судових експертів тощо. Утім, техніко-криміналістичні й тактико-організаційні засади використання таких приладів під час проведення оглядів документів у кримінальному провадженні у наукових джерелах ще не були висвітлені, що вказує на актуальність пропонованого дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є з'ясування можливостей використання портативних відеоспектральних аналізаторів під час огляду документів у кримінальному провадженні та формулювання практичних рекомендацій щодо застосування названих науково-технічних засобів у слідчій практиці.

Виклад основного матеріалу. До категорії відеоспектральних аналізаторів документів варто віднести сукупність науково-технічних засобів (програмно-апаратних комплексів), призначених для поглибленого техніко-криміналістичного дослідження документів і наочно-образної фіксації їх матеріальних ознак з використанням джерел світла різних спектрів. Як підвид аналізаторів можливо виокремити відеоспектральні компаратори – прилади, які, крім інструментів поглибленого дослідження документів, пропонують технічні можливості їх порівняння з еталонними зображеннями справжніх документів, які містяться у спеціальній базі даних.

На території України найбільш поширеними є відеоспектральний аналізатор китайського виробництва HS9P (який ліцензується різними американськими і європейськими компаніями, продається під їх брэндами та використовується переважно приватними компаніями для контролю справжності документів (рис. 1), а також

лінійка компараторів латвійської компанії Regula [10] (рис. 2). Компактні пристрої для поглибленого дослідження документів виробляє й відома в експертних колах британська компанія FOSTER+FREEMAN [11] (рис. 3). Вартість відеоспектральних аналізаторів документів починається від 700 \$ і сягає 40 000\$ залежно від бренду, технічних характеристик і ступеня сертифікації пристрою. Зауважимо, що коштовні прилади рівня FOSTER+FREEMAN VSC 80i сьогодні використовуються насамперед у судово-експертній практиці, але можуть працювати й у портативному режимі (зокрема, згаданий VSC 80i постачається разом із жорстким кейсом для зручного транспортування).

Рис. 1. Прилад HS9P ліцензований компанією Oasis Scientific Inc.

Рис. 2. Regula 4325

Рис. 3. FOSTER+FREEMAN VSC 80i з портативним зовнішнім екраном

Типові технічні характеристики відеоспектральних аналізаторів є такими:

- наявність предметної оглядової поверхні з масштабною розміткою (та опціонально приладдя для закріплення на цій поверхні документа). Розмір оглядової поверхні залежить від розміру самого пристрою;
- підсвітка оглядової поверхні у видимому спектрі, інфрачервоних та ультрафіолетових променях (для видимого й інфрачервоного світла, переважно відбиваюче, косопадаюче та проникаюче світло, для ультрафіолетового – лише відбиваюче);
- віконце або отвір для візуального сприйняття досліджуваного документа (зокрема, видимої люмінесценції окремих елементів у променях невидимого спектра);
- цифрова камера (камери) з датчиками для сприйняття світла невидимого спектра та можливостями цифрового збільшення зображення (опціонально – наявність лінз для оптичного збільшення зображення та змінних світлофільтрів);
- вбудований кольоровий екран (опціонально – сенсорний) та фізичні елементи керування пристроєм;
- інтерфейси USB та HDMI з можливістю виводу зображення на зовнішній монітор та/або персональний комп'ютер (опціонально – наявність бездротових інтерфейсів для виводу зображення та керуванням пристроєм);
- можливість збереження зображень у внутрішню пам'ять, на змінну SD-карту пам'яті чи USB-носій (зокрема, в автоматичному режимі – пристрій здатний за єдиною командою виконати серію фотознімків документа у всіх основних режимах освітлення);
- живлення від мережі змінного струму 220/110 вольт або постійного струму 12 вольт (у сучасних умовах такі прилади можуть ефективно жити від переносних батарей);
- зовнішня камера (рис. 4, 5) з джерелами світла видимого, інфрачервоного та ультрафіолетового спектра, яка дає можливість досліджувати документи форматів A5, A4 та навіть більших розмірів. Зауважимо, що така камера є самостійним пристроєм,

який за наявності відповідного програмного забезпечення може бути напряму підключений до персональних комп'ютерів, планшетів чи смартфонів).

Рис. 4, 5. Зовнішня люмінесцентна камера Regula 4177-5

Таким чином, описані прилади поєднують у межах одного компактного апаратно-програмного комплексу низку науково-технічних засобів польової та лабораторної криміналістики – джерела експертного світла, збільшувальні прилади, засоби фотофіксації тощо. Можливості відеоспектральних аналізаторів документів можна продемонструвати на прикладі дослідження банкнот (рис. 6–9), проте указані пристрої є корисними для поглибленого опрацювання й інших видів документів.

Рис. 6–9. Зображення банкноти номіналом 500 гривень зразка 2006 року виготовлені з використанням пристрою HS9P в автоматичному режимі

Такі пристрої можуть застосовуватися як під час проведення процесуальних дій, у межах яких виявляються й вилучаються документи (огляд місця події, обшук, отримання тимчасового доступу до речей і документів тощо), так і під час проведення огляду документів як окремої процесуальної дії. При цьому у вступній частині протоколу відповідної процесуальної дії доцільно зазначити назву пристрою, який використовується для попереднього дослідження документа, та за наявності назву й версію супутнього програмного забезпечення.

Суб'єктами застосування відеоспектральних аналізаторів під час огляду документів можуть виступати слідчий, дізнавач чи прокурор, які володіють ґрунтовними базовими криміналістичними знаннями, а також залучені ними спеціалісти. О. В. Зарубенко слушно пропонує залучати судових експертів до проведення огляду документів як спеціалістів [12, с. 243]. Зокрема, оптимальним є отримання допомоги

судових експертів-документознавців, які мають професійний досвід використання таких приладів.

Можливими об'єктами попереднього дослідження з використанням відеоспектральних аналізаторів є документи суворої звітності (паспорти, посвідчення, банкноти, цінні папери та ін.), документи, які містять рукописний текст, відтиски печаток чи підписи тощо. Огляд документа проводиться шляхом його поміщення на оглядову поверхню приладу (якщо розміри поверхні та документа це дозволяють) або поміщення зовнішньої камери на поверхню документа, застосування різних режимів освітлення та візуального сприйняття зовнішнього вигляду документа з використанням вбудованого або під'єданого екрану. Фіксація результатів такого огляду здійснюється шляхом виготовлення апаратно-програмними засобами аналізатора фотозображень оглядуваного документа та вербального опису виявлених ознак у протоколі.

Завданням огляду документа з використанням відеоспектрального аналізатора є виявлення та фіксація специфічних криміналістично значущих матеріальних ознак об'єкта. У такий спосіб можуть бути виявлені спеціальні захисні елементи на документах суворої звітності, ознаки вірогідної повної або часткової підробки документів, пошкодження, складки, окремі сліди нашарування на них тощо. Наголосимо, що оцінка виявлених у такий спосіб ознак має здійснюватися експертом за результатами проведення судової експертизи. Зі свого боку, результати попереднього дослідження (огляду) документа з використанням відеоспектрального аналізатора можуть виступити підставою призначення відповідної експертизи.

Орієнтовний загальний порядок проведення огляду документа з використанням відеоспектрального аналізатора є таким.

1. Фотофіксація, опис у протоколі місця виявлення документа (якщо огляд проводиться за результатами виявлення такого об'єкта) або фотофіксація та опис у протоколі стану пакування документа (якщо проводиться окремий додатковий огляд раніше зібраного документа).

2. Візуальний огляд (спостереження) документа без використання технічних засобів, фотофіксація його загального вигляду.

3. Огляд (спостереження) документа з використанням відеоспектрального аналізатора у відбиваючому світлі видимого спектра, фотофіксація документа з використанням аналізатора. Опис у протоколі зовнішніх матеріальних ознак документа, а також його основних реквізитів видимих неозброєним оком у променях світла видимого спектра.

4. Огляд (спостереження) документа з використанням відеоспектрального аналізатора у косопадаючому та проникаючому світлі видимого спектра, фотофіксація документа з використанням аналізатора з відповідними режимами освітлення. Опис у протоколі виявлених у такий спосіб матеріальних ознак документа.

5. Огляд (спостереження) документа з використанням відеоспектрального аналізатора у відбиваючому, косопадаючому та проникаючому світлі інфрачервоного спектра, фотофіксація з використанням аналізатора з відповідними режимами освітлення. Опис у протоколі виявлених у такий спосіб матеріальних ознак документа.

6. Огляд (спостереження) документа з використанням відеоспектрального аналізатора у відбиваючому світлі ультрафіолетового спектра, фотофіксація з використанням аналізатора з відповідними режимами освітлення. Опис у протоколі виявлених у такий спосіб матеріальних ознак документа.

7. Упакування оглянутого документа, фотофіксація стану пакування.

8. Перенесення виготовлених фотознімків із пам'яті відеоспектрального аналізатора на окремих флеш-диску або лазерному диску, складання ілюстративної фото-таблиці, поміщення окремих зображень до описової частини протоколу.

9. Друк та підписання протоколу огляду й додатків до нього.

На практиці описаний алгоритм може корегуватися залежно від кількості, розмірів та інших характеристик досліджуваних документів, а також конкретних технічних можливостей доступних до використання відеоспектральних аналізаторів документів.

Висновки. Таким чином, відеоспектральні аналізатори документів є групою науково-технічних засобів, призначених для поглибленого техніко-криміналістичного дослідження документів і наочно-образної фіксації їх матеріальних ознак. Указаний клас пристроїв активно застосовується у вітчизняній судово-експертній практиці під час проведення технічних досліджень документів, а також почеркознавчих експертиз. Водночас з урахуванням компактності, портативності й простоти використання окремих моделей аналізаторів ефективним може бути застосування описаних пристроїв під час проведення огляду документів у кримінальному провадженні.

Відеоспектральні аналізатори документів переважно обладнані оглядовою поверхнею, джерелами видимого, інфрачервоного й ультрафіолетового світла, цифровою камерою з можливістю наближення зображення, вбудованим екраном, інтерфейсами виведення зображення та можливістю зберігати їх у пам'ять пристрою, а також додатковою зовнішньою камерою. Під час досудового розслідування слідчі, дізнавачі й прокурори або залучені ними спеціалісти здатні використовувати відеоспектральні аналізатори для огляду й поглибленого попереднього дослідження документів суворою звітністю, а також документів, які містять рукописний текст, відтиски печаток чи підписи. Алгоритм використання таких приладів під час огляду зводиться до послідовного дослідження й фотофіксації документа (його частин) у видимих, інфрачервоних та ультрафіолетових променях світла з описом у протоколі виявлених у такий спосіб ознак. Отримані з використанням приладу зображення можуть бути поміщені до описової частини протоколу як ілюстрації, до фототаблиці, а також збережені в електронній (цифровій) формі на носії та долучені до протоколу як додатки. Вважаємо, що базові навички використання відеоспектральних аналізаторів документів мають отримувати всі майбутні юристи в межах вивчення навчальної дисципліни «Криміналістика».

У контексті результатів проведеного дослідження перспективною видається розробка рекомендацій щодо особливостей проведення оглядів документів з використанням відеоспектральних аналізаторів під час розслідування окремих груп (родів, видів, підвидів) кримінальних правопорушень.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.08.2024).
2. Скрипник М. М., Чабан С. М. Особливості дослідження згаслих відбитків печаток (штампів) із використанням відеоспектрального компаратора VSC 40. *Криміналістичний вісник*. 2021. № 1 (35). С. 80–88. DOI: 10.37025/1992-4437/2021-35-1-80.
3. Янкович Г. М. Судово-технічне дослідження документів нового покоління. *Криміналістика і судова експертиза*. 2018. Випуск 63. С. 285–290.
4. Посіпський О. О., Родюкова О. С., Шовкова Г. В. Можливості дослідження документів з ознаками птучного зістарювання. *Криміналістика і судова експертиза*. 2017. Вип. 62. С. 237–246.
5. Zhuravel, V., Kovalenko, A. & Kovalenko, V. From a piece of paper to court evidence: the means of collection and examination of physical documents in Ukrainian criminal justice. *Archives Des Sciences*. 2024. Vol. 74, Issue 2. P. 195–201. DOI: 10.62227/as/74226.

6. Білоус І. В. Особливості техніко-криміналістичного дослідження документів, що посвідчують особу. *Криміналістичний вісник*. 2016. № 1 (25). С. 167–174.

7. Леонов Б. Д., Надіжко М. М. Науково-технічне забезпечення судово-експертної діяльності: сучасний стан та перспективи. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2020. Том 2, № 55. С. 184–190.

8. Коробка О. М. Використання новітніх науково-технічних засобів під час проведення судової технічної експертизи документів. *Інновації в криміналістиці та судовій експертизі*: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листопада 2021 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 188–190.

9. Воробей О. В., Чернявська О. С. Застосування відеоспектрального компаратора «REGULA» 4305DMH під час проведення практичних занять для майбутніх експертів-криміналістів. *Інновації в криміналістиці та судовій експертизі*: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листопада 2021 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 129–132.

10. Video Spectral Comparators / Regula. URL: <https://regulaforensics.com/products/video-spectral-comparators>. (дата звернення: 28.08.2024).

11. VSC® 80i / FOSTER+FREEMAN. URL: <https://fosterfreeman.com/vsc80i>. (дата звернення: 28.08.2024).

12. Зарубенко О. В. Тактика огляду документів у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2012. № 29 С. 240–250.

References:

1. Kryminalnyy protsesualnyy kodeks Ukrainy. Zakon vid 13.04.2012 № 4651-VI. BD «Zakonodavstvo Ukrainy», VR Ukrainy – Database "Legislation of Ukraine", Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].

2. Skrypnyk, M.M. & Chaban S.M. (2021). Osoblyvosti doslidzhennya zhaslykh vidbytkiv pechatok (shtampiv) iz vykorystanniam videospektralnogo komparatora VSC 40. *Kryminalistychnyi visnyk – Forensic herald*. 1 (35). 80–88 [in Ukrainian].

3. Yankovych, H.M. (2018). Sudovo-tekhniche doslidzhennya dokumentiv novoho pokolinnya. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza – Criminalistics and forensics*. 63. 285–290 [in Ukrainian].

4. Posilskyi, O.O., Rodiukova, O.S. & Shovkova H.V. (2017). Mozhlyvosti doslidzhennia dokumentiv z oznakamy shtuchnoho zistariuvannia. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza – Criminalistics and forensics*. 62. 237–246 [in Ukrainian].

5. Zhuravel, V., Kovalenko, A. & Kovalenko, V. (2024). From a piece of paper to court evidence: the means of collection and examination of physical documents in Ukrainian criminal justice. *Archives Des Sciences*. 74, 2. 195–201. DOI: 10.62227/as/74226.

6. Bilous, I.V. (2016). Osoblyvosti tekhniko-kryminalistychnogo doslidzhennia dokumentiv, shcho posvidchuiut osobu. *Kryminalistychnyi visnyk – Forensic herald*. 1 (25). 167–174 [in Ukrainian].

7. Leonov, B.D. & Nadizhko, M.M. (2020). Naukovo-tekhniche zabezpechennia sudovo-ekspertnoi diialnosti: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Yurydychnyi visnyk "Povitriane i kosmichne pravo" – Scientific works of the National Aviation University. Series: Legal Bulletin "Air and Space Law"*. 2, 55. 184–190 [in Ukrainian].

8. Korobka, O.M. (2021). Vykorystannia novitnikh naukovo-tekhnicnykh zasobiv pid chas provedennia sudovoi tekhnichnoi ekspertyzy dokumentiv. *Innovatsii v kryminalistytsi ta sudovii ekspertyzi – Innovations in criminalistics and forensic expertise*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 188–190 [in Ukrainian].

9. Vorobei, O.V. & Cherniavska, O.S. (2021). Zastosuvannia videospektralnogo komparatora «REGULA» 4305DMH pid chas provedennia praktychnykh zaniat dlia maibutnikh ekspertiv-kryminalistiv. *Innovatsii v kryminalistytsi ta sudovii ekspertyzi – Innovations in criminalistics and forensic expertise*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 129–132 [in Ukrainian].

10. Video Spectral Comparators / Regula. URL: <https://regulaforensics.com/products/video-spectral-comparators>.

11. VSC® 80i / FOSTER+FREEMAN. URL: <https://fosterfreeman.com/vsc80i>.

12. Zarubenko, O.V. (2012). Taktyka ohliadu dokumentiv u kryminalnomu provadzhenni. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України – Actual problems of improving the current legislation of Ukraine*. 29. 240–250 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2024

Kovalenko A., Candidate of legal sciences, Associate Professor, Senior researcher at Scientific and research laboratory of public safety of communities of Faculty № 2 of Donetsk State University of Internal Affairs (Kropyvnytskyi, Ukraine)

THE USE OF PORTABLE VIDEO SPECTRAL ANALYZERS DURING THE INSPECTION OF DOCUMENTS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article is dedicated to exploring the possibilities of using portable video spectral analyzers during document inspection in criminal proceedings and formulating practical recommendations for the application of these scientific and technical tools in investigative activities. It is noted that this class of devices is an effective tool for forensic document examination. At the same time, considering the compactness, portability, and ease of use of certain analyzer models, the author emphasizes the promising potential of using these devices during document inspection in criminal proceedings.

The typical technical characteristics of video spectral document analyzers have been reviewed. It has been established that such devices are generally equipped with a viewing surface where the document is placed, sources of visible, infrared, and ultraviolet light, a digital camera with zoom capabilities, a built-in screen, image output interfaces, and the ability to store photographs in the device's memory, as well as an additional external camera. It has been noted that during document examination, video spectral analyzers can be used by investigators, interrogators, and prosecutors, or by specialists they have engaged.

A generalized procedure for the application of the video spectral analyzers in investigative practice has been proposed. This procedure includes the sequential examination and photographic documentation of a document (or its parts) under visible, infrared, and ultraviolet light, with the description of the identified features recorded in the protocol. The forms of recording the process and results of document examination conducted using a video spectral analyzer have been considered.

The need for further development of recommendations on the specific features of conducting document examinations using video spectral analyzers during the investigation of certain groups (classes, types, subtypes) of criminal offenses has been emphasized.

Keywords: criminal proceedings, document, document examination, technical and forensic document examination, forensic expertise, video spectral analyzer.